

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:

**ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ-ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ.
ΕΜΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΛΛΟΙ.
ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ ΚΑΙ ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ.**

**ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:
ΠΟΥΛΙΤΣΗ ΓΛΥΚΕΡΙΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΚΛΑΔΟΥ ΠΕ09**

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ:

Αϊβαλιώτης Ανάργυρος
Γωνιάδης Μαρίνος
Δημητρόπουλος Νικόλαος
Ζάχαρης Λουκάς
Καλυβάς Δημήτριος
Οκάρο Γεώργιος
Σκιαδά Ελισάβετ
Σκλαβούνος Χρήστος
Σπανός Αχιλλέας
Σπανού Παναγιώτα
Στάμαργας Ελευθέριος
Στέφου Ανδρέας
Τουρλίδας Κωνσταντίνος
Τριλίβας Κωνσταντίνος
Φανουργιάκης Εμμανουήλ
Ψυρογιάννης Γεώργιος

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

Πουλίτση Γλυκερία
Καθηγήτρια-Οικονομολόγος

ΑΙΓΑΛΕΩ
ΜΑΪΟΣ 2014

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ - ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	6
1.1 Το μεταναστευτικό στην Ελλάδα και τη Μεσόγειο.	8
1.2 Πολιτικές αντιμετώπισης του μεταναστευτικού ζητήματος.	10
1.3 Συμπεράσματα.....	12
1.4 Δειγματοληπτική έρευνα στο δήμο του Αιγιάλεω.	14

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΕΜΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΛΛΟΙ. ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ ΚΑΙ ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ.

2.1 Εισαγωγή.	20
2.2 Ρατσισμός.	21
2.3 Αίτια του ρατσισμού στη χώρα μας.	22
2.4 Εμείς και οι άλλοι... ..	24
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	27
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	28

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Στα πλαίσια της ερευνητικής μας εργασίας με θέμα “Πρόσφυγες – Μετανάστες. Εμείς και οι άλλοι. Ξενοφοβία και ρατσισμός”, επισκέφτηκε το σχολείο μας, στις 22/11/13 ένα κλιμάκιο της Ύπατης Αρμοστείας του Ο.Η.Ε. για τους πρόσφυγες, προκειμένου να μας παρουσιάσει ένα βιωματικό παιχνίδι, «Τα περάσματα».

Συμμετείχαμε στο παιχνίδι, μέσα από τη διαδικασία δραματοποίησης και αναπαράστασης της πραγματικότητας, με στόχο να βιώσουμε την “Οδύσσεια” των προσφύγων, από τη στιγμή που αναγκάζονται να εγκαταλείψουν την πατρίδα τους και να βρουν ένα ασφαλές καταφύγιο σε μία άλλη χώρα.

Τα βασικά στάδια του παιχνιδιού είναι :

1. Φυγή και αποχωρισμός
2. Εμφάνιση ληστών
3. Προσωρινό καταφύγιο – απόφαση για εγκατάλειψη της χώρας
4. Περνώντας τα σύνορα
5. Κέντρο κράτησης μεταναστών
6. Επαφή με τον ντόπιο πληθυσμό
7. Ο τελικός απολογισμός

Το παιχνίδι ξεκινά σε μια χώρα όπου κάποιο φοβερό γεγονός όπως εμφύλιος πόλεμος ανάγκασε κάποιους ανθρώπους να εγκαταλείψουν τα σπίτια και τα χωριά τους. Στο στάδιο αυτό, κάποιοι από εμάς, ανέλαβαν ρόλους όπως: τυφλής μητέρας από μια επίθεση ανταρτών, γιαγιάς μικρών παιδιών και ανάπηρων, τους οποίους προστάτευαν τα μέλη της οικογένειάς τους.

Βιώσαμε λοιπόν μέσα από τις αντιξοότητες αυτές, πόσο δύσκολο είναι να αντιδράσει κάποιος σωστά στη “φυγή” του, όταν υπάρχει πανικός και κάποιος άλλος πρέπει να τον καθοδηγήσει.

Στο επόμενο στάδιο και κατά τη διάρκεια της φυγής μέσα από δύσκολα μονοπάτια, δάση και βουνά, μας επιτέθηκαν ληστές οι οποίοι έκλεψαν ό,τι είχαμε προλάβει να πάρουμε μαζί μας. Χρήματα, κινητά, γυαλιά, ρολόγια, κοσμήματα, ταυτότητες, διαβατήρια. Παρόλο που έγινε στα ψέματα και μόνο ότι δεν το γνωρίζαμε εκ των προτέρων αναστατωθήκαμε, κάποιοι προσπάθησαν να αντισταθούν, αλλά χτυπήθηκαν από τους ληστές και κυρίως νιώσαμε τον τρόμο, το φόβο, την επίθεση και την εκμετάλλευση.

Στη συνέχεια, βρίσκοντας προσωρινό καταφύγιο σε ένα άβολο και δύσκολο περιβάλλον (στρίμωγμα, κόπωση, αϋπνία) ήρθαμε αντιμέτωποι με ένοπλες περιπολίες, συνειδητοποιώντας τις δυσκολίες και τους κινδύνους που αντιμετωπίζουν οι πρόσφυγες. Νιώσαμε την απελπισία και τον τρόμο τους, όταν σε αυτό το σημείο πρέπει να αποφασίσουν να εγκαταλείψουν τη χώρα τους. Αισθανθήκαμε τον πόνο αυτών που αναγκάζονται να αφήσουν πίσω ίσως για πάντα, τους συγγενείς, τους φίλους, τη δουλειά τους, το σπίτι τους.

Αφού πάρθηκε η απόφαση, έπρεπε να περάσουμε τα σύνορα. Σύνορα με συρματοπλέγματα ίσως και ηλεκτροφόρα, και μια άλλη χώρα υποδοχής, όπου δεν μιλούσαμε τη γλώσσα της και έπρεπε να εξηγήσουμε την κατάσταση μας προκειμένου να μας δοθεί άσυλο. Η διάσχιση των συνόρων ήταν πολύ δύσκολη υπόθεση, κυρίως για τις οικογένειες που είχαν τραυματίες και παιδιά που έπρεπε να τα βοηθήσουν ώστε να μην μείνουν πίσω.

Τα προβλήματα όμως δεν τελείωσαν με την είσοδο τη χώρα υποδοχής. Εκεί ο εκπρόσωπος κάθε οικογένειας χωρίς να γνωρίζει την γλώσσα έπρεπε να πείσει τους συνοριοφύλακες ώστε να παρασχεθεί άσυλο στην οικογένειά του. Άλλοι το πέτυχαν, άλλοι όχι. Κάποια μέλη δεν πήραν άδεια εισόδου, οπότε θα ξεκινούσε η διαδικασία επαναπροώθησης στη χώρα τους. Με αυτό τον τρόπο διαπιστώσαμε πόσο δύσκολες και χρονοβόρες είναι οι διαδικασίες για την αναγνώριση της προσφυγικής ταυτότητας.

Στο τελευταίο στάδιο και αφού κάποιοι από εμάς είχαμε πάρει άσυλο βρεθήκαμε σε μία ξένη χώρα, χωρίς να μιλάμε την γλώσσα, όπου θα πρέπει να επικοινωνήσουμε, να εγκατασταθούμε, να τραφούμε, να βρούμε δουλειά. Οι επαφές μας με τον ντόπιο πληθυσμό ήταν από αρνητικές έως εχθρικές. Ελάχιστοι άνθρωποι προσπάθησαν να μας βοηθήσουν. Νιώσαμε πάλι το φόβο, το ρατσισμό και την ξενοφοβία, την απελπισία και τη μοναξιά.

Πέρα όμως από το βιωματικό παιχνίδι, για μας ήταν σημαντικό το τελευταίο στάδιο του τελικού απολογισμού, όπου μέσα από την συζήτηση με τα μέλη της Ύπατης Αρμοστείας του Ο.Η.Ε., εκφράσαμε τα συναισθήματα που νιώσαμε και τα συνδέσαμε με τις πραγματικές εμπειρίες των προσφύγων.

Μέσα από τα «Περάσματα» τελικά ευαισθητοποιηθήκαμε σε θέματα διαφορετικότητας, αλληλεγγύης και αρμονικής συνύπαρξης που όμως θα πρέπει να είναι συνεχές ζητούμενο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ιστορία του ανθρώπου χαρακτηρίζεται από συνεχείς μετακινήσεις πληθυσμών. Οι άνθρωποι μετακινούνται συχνά για να βελτιώσουν το βιοτικό τους επίπεδο, να αποφύγουν τη φτώχεια και να γλιτώσουν από διώξεις, ανασφάλεια και πολέμους. Τα ζητήματα της μετανάστευσης και του ασύλου, μας κατακλύζουν καθώς η ευρωπαϊκή κοινωνία γίνεται περισσότερο πολυπολιτισμική και ποικιλόμορφη, μια κατάσταση η οποία αποτελεί πρόκληση για την κοινωνία.

Η Ευρώπη είναι μία ήπειρος που ανέκαθεν χαρακτηριζόταν από μαζική μετανάστευση - ειδικά κατά τη διάρκεια του 18ου και 19ου αιώνα - ένα ταξίδι προς αναζήτηση μιας νέας ζωής. Ως επακόλουθο του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, ένας μεγάλος αριθμός προσφύγων εγκαταστάθηκαν από την ανατολική στη δυτική Ευρώπη. Αυτό συνεχίστηκε και στα χρόνια του ψυχρού πολέμου. Η δυτική Ευρώπη όμως έγινε προορισμός και για άλλες κατηγορίες ανθρώπων που ήταν σε μετακίνηση.

Αρχικά, η μετανάστευση είχε τη μορφή του αλλοδαπού εργαζόμενου στις δεκαετίες του 1950-1960, όταν οι εργάτες μετανάστες στρατεύτηκαν για να βοηθήσουν στις μεταπολεμικές προσπάθειες ανοικοδόμησης. Στις δεκαετίες που ακολούθησαν, τα μεταναστευτικά μοντέλα διευρύνθηκαν περισσότερο, καθώς άνθρωποι έφταναν στην Ευρώπη από όλο τον κόσμο για διάφορους λόγους. Στις δεκαετίες του 1970, 1980 και 1990 παρατηρήθηκε άφιξη μεγάλου αριθμού αιτούντων άσυλο και προσφύγων που εγκατέλειψαν τις εστίες τους, λόγω συγκρούσεων και καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε πολλά μέρη του κόσμου. Το 1990, με την πτώση του τείχους του Βερολίνου, η εμφάνιση του φαινομένου της παράνομης διακίνησης αλλά και της εμπορίας ανθρώπων, προκάλεσε ένα ρεύμα μεταναστών και προσφύγων που βρίσκονταν σε ευάλωτη κατάσταση. Καθώς η Ε.Ε. σταδιακά ενδυνάμωνε τον έλεγχο των εξωτερικών συνόρων, έγινε πιο δύσκολο για τους πρόσφυγες και μετανάστες να φτάσουν στην Ευρώπη.

Στη σημερινή εποχή, οι μετανάστες και οι πρόσφυγες πρέπει να ακολουθήσουν διαφορετικές διαδρομές για να εισέλθουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Πολλοί μετανάστες έρχονται ως εργατικό δυναμικό για να καλύψουν την έλλειψη σε εργατικά χέρια και να βρουν καλύτερες οικονομικές ευκαιρίες. Οι δημογραφικοί δείκτες στην Ε.Ε. έχουν οδηγήσει ειδικούς και αναλυτές στο συμπέρασμα ότι όσο ο πληθυσμός της γερνάει και τα ποσοστά γεννήσεων παραμένουν χαμηλά, οι χώρες της θα πρέπει να βασίζονται όλο και περισσότερο στη μετανάστευση για την πορεία προς την οικονομική ανάπτυξη.

Πολλοί εργάτες μετανάστες καλύπτουν θέσεις χαμηλής ειδίκευσης, τις οποίες ο τοπικός πληθυσμός είναι απρόθυμος να καλύψει. Από την άλλη πλευρά οι μετανάστες με υψηλή ειδίκευση είναι ίσως απαραίτητοι για να καλύψουν θέσεις εργασίας σε περιοχές όπου υπάρχουν ελλείψεις στην τοπική αγορά εργασίας.

Παράλληλα οι ευρωπαϊκές χώρες συνεχίζουν να φιλοξενούν πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο που έχουν διαφύγει από διώξεις και πολέμους και να τους προσφέρουν προστασία.

Οι πιθανότητες πλέον της νόμιμης μετανάστευσης είναι περιορισμένες. Για εκείνους που δεν έχουν τις νόμιμες προϋποθέσεις αλλά εξακολουθεί να υπάρχει η ανάγκη να μεταναστεύσουν για διάφορους λόγους, η παράνομη μετανάστευση ίσως εμφανίζεται ως η μόνη επιλογή. Σε πολλές περιπτώσεις οι μετανάστες που προτίθενται να έρθουν στην Ευρώπη, θα εισέλθουν με νόμιμους τρόπους, και έπειτα θα παραμείνουν μόλις η βίζα ή η άδεια της εισόδου έχουν λήξει. Άλλοι που δεν μπορούν να εισέλθουν με αυτό τον τρόπο, χρησιμοποιούν ιδιαίτερα επικίνδυνες οδούς σε μία προσπάθεια να φτάσουν στην Ευρώπη. Οι πιο συνηθισμένοι τρόποι παράνομης μετανάστευσης είναι είτε με πλωτά μέσα από την Αδριατική και τη Μεσόγειο, είτε με φορτηγά από την Ανατολή. Φυσικά δεν έχουν πλήρη επίγνωση των κινδύνων, αλλά η δίψα για μια καλύτερη ζωή τους ωθεί σε αυτούς.

Τελευταία, τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στην παρεμπόδιση της παράνομης μετανάστευσης και την ενδυνάμωση των ελέγχων των συνόρων. Αυτό οδήγησε κάποιους να χαρακτηρίσουν την ΕΕ ως φρούριο, ισχυριζόμενοι ότι οι έλεγχοι είναι δυσανάλογοι της κατάστασης.

Ας εξετάσουμε όμως πρώτα τις κατηγορίες στις οποίες κατατάσσουμε τους συγκεκριμένους ανθρώπους:

Μετανάστες: Υπήκοοι κράτους εκτός της Ε.Ε., οι οποίοι έχουν εισέλθει νόμιμα ή παράνομα στην Ελλάδα ή σε άλλες χώρες, με σκοπό την εγκατάσταση και την ανεύρεση προσωρινής ή μόνιμης εργασίας.

Αιτούντες άσυλο: Άνθρωποι που έχουν καταθέσει αίτηση για άσυλο στη χώρα υποδοχής και περιμένουν την έγκρισή της. Άνθρωποι που εγκατέλειψαν τη χώρα τους λόγω πολιτικών ή ιδεολογικών πεποιθήσεων και η επιστροφή τους σε αυτή εγκυμονεί κινδύνους για την ακεραιότητα τους εξαιτίας της φυλετικής ταυτότητας ή πολιτικών και θρησκευτικών πεποιθήσεων.

Πρόσφυγες: Εκείνοι που έχουν λάβει πολιτικό άσυλο και τους χορηγείται άδεια αορίστου παραμονής στη χώρα, με πλήρη εργασιακά δικαιώματα.

1.1 ΤΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ

Τα τελευταία χρόνια η Μεσόγειος έχει μετατραπεί σε θάλασσα των πνιγμένων ονείρων. Συχνά-πυκνά χάνονται ζωές ανθρώπων που η απόγνωση τους οδήγησε σε μια βάρκα με άλλους παράνομους μετανάστες, ξεκινώντας με μια κρυφή ελπίδα ένα ταξίδι, που πολλές φορές καταλήγει στο θάνατο.

Η κατάσταση θα πρέπει να προβληματίσει όλους μας. Ας δούμε όμως μερικές από τις πιο πρόσφατες τραγωδίες που έχουν συμβεί στη Μεσόγειο.

1. ΛΑΜΠΕΝΤΟΥΖΑ- ΙΤΑΛΙΑ: (03/10/2013 και 12/10/2013)

Σύμφωνα με στοιχεία της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες, στη Νότια Ιταλία πάνω από 30.000 μετανάστες- πρόσφυγες πραγματοποίησαν ταξίδι με πλοία από την αρχή του 2013 μέχρι τον Οκτώβριο του ίδιου έτους.

Στις 3/10/2013 στη Λαμπεντούζα ανοιχτά της Μάλτας, περισσότεροι από 350 άνθρωποι ανασύρθηκαν νεκροί. Ήταν μετανάστες-πρόσφυγες από τη Σομαλία και την Ερυθραία.

Μια εβδομάδα αργότερα στο ίδιο στενό της Μεσογείου που χωρίζει την Αφρική από την Ευρώπη, άλλοι 250 μετανάστες-πρόσφυγες στοιβάζονταν σε πλοιάριο που θα ανατρεπόταν προσθέτοντας ακόμη 34 νεκρούς.

2. ΛΕΥΚΑΔΑ-ΕΛΛΑΔΑ (15/11/2013)

Δώδεκα πρόσφυγες από τη Συρία μεταξύ των οποίων και τέσσερα παιδιά, έχασαν τη ζωή τους όταν το σκάφος στο οποίο επέβαιναν, αναποδογύρισε στη θαλάσσια περιοχή της Παλαίρου, απέναντι από τη Λευκάδα.

3. ΦΑΡΜΑΚΟΝΗΣΙ- ΕΛΛΑΔΑ (20/1/2014)

Τραγωδία ανοιχτά του Φαρμακονησίου με θύματα δώδεκα πρόσφυγες από τη Συρία, τρεις γυναίκες και εννέα βρέφη και μικρά παιδιά μετά από ανατροπή του πλοιαρίου που επέβαιναν. Σύμφωνα με στοιχεία που έδωσε στη δημοσιότητα το Λιμενικό Σώμα επισημαίνεται ότι τα έτη 2011-2013, το Λ.Σ.-ΕΛ.-ΑΚΤ, έχει επιληφθεί σε 550 περιστατικά, εντοπίζοντας 11.741 παράνομους μετανάστες-πρόσφυγες.

4. ΛΕΣΒΟΣ-ΕΛΛΑΔΑ(17/3/20140)

Επτά Σύριοι πρόσφυγες έχασαν τη ζωή τους ανοιχτά της Λέσβου, στην προσπάθειά τους να βρουν ασφάλεια μετά τη φυγή τους από εμπόλεμες περιοχές.

Αυτές ήταν οι κυριότερες ανθρωπιστικές τραγωδίες στη Μεσόγειο το 2013, ενώ η Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε., ανακοίνωσε ότι από τους περίπου 700 πρόσφυγες που έχασαν τη ζωή τους στα νερά της Μεσογείου το 2013, οι 250 ήταν Σύριοι. Από τις αρχές δε του 2014, πάνω από 20 άτομα, έχουν χάσει τη ζωή τους στην ελληνική πλευρά του Αιγαίου.

Η εξέλιξη του μεταναστευτικού ζητήματος στην Ελλάδα προκαλεί ενδιαφέρον και ανησυχία σε ολόκληρα την Ευρώπη. Ταυτόχρονα η αποτελεσματική αντιμετώπισή του από την Ελλάδα καθίσταται ιδιαίτερα προβληματική λόγω της Ευρωπαϊκής πολιτικής και των Διεθνών Συνθηκών.

Η αθρόα και συνεχής ροή μεταναστών από χώρες της Ασίας και της Αφρικής που προσπαθώντας να φτάσουν στην Ευρώπη εγκλωβίζονται στην Ελλάδα, δημιουργεί μια εκρηκτική κατάσταση με απρόβλεπτες συνέπειες στο επόμενο χρονικό διάστημα.

Τα σύνορα μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας αποτελούνται από ένα χερσαίο τμήμα στην περιοχή του Έβρου και ένα θαλάσσιο στο Αιγαίο. Τα σύνορα αυτά αποτελούν επί πολλά χρόνια μία από τις κύριες διαδρομές εισόδου μεταναστών-προσφύγων, από την Αφρική και την Ασία.

Συνήθως όμως, βρίσκονται εκτεθειμένα σε μια σειρά καταπατήσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η Ελλάδα έχει οριστεί από την Ε.Ε. να λειτουργεί ως «φύλακας» των συνόρων Ευρώπης-Ασίας. Έτσι, η ελληνική κυβέρνηση προσπαθεί μέσω ενός πρόσφατα κατασκευασμένου φράχτη 10,5 χλμ. στον Έβρο και μέσω της συνεχούς επιτήρησης χερσαίων και θαλάσσιων οδών να αναχαιτίσει την πορεία παράνομων μεταναστών-προσφύγων, τους οποίους πολλές φορές η Τουρκία «σπρώχνει» έμμεσα προς τη χώρα μας.

Ωστόσο είναι πάρα πολλές οι περιπτώσεις που οι συλληφθέντες καταγγέλλουν την απροκάλυπτη καταστρατήγηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους. Υπάρχουν εκατοντάδες μαρτυρίες μεταναστών-προσφύγων που καταγγέλλουν την κακομεταχείρισή τους από το Λιμενικό σώμα. Συγκεκριμένα καταγγέλλουν ότι η Ελληνική Ακτοφυλακή ασκεί πάνω τους σκληρή βία και ύστερα είτε τους συλλαμβάνει είτε τους εγκαταλείπει καταμεσής του πελάγους “ αναγκάζοντας” έτσι το Λιμενικό κάποιας γειτονικής χώρας να τους περισυλλέξει. Πολλές φορές, απελευνούνται δίχως να τους επιτραπεί να καταγραφούν τα αιτήματά τους ή να εξηγήσουν την κατάστασή τους. Μια πρακτική, που αν πραγματικά συμβαίνει είναι ξεκάθαρα παράνομη καθώς σημαίνει ότι η Ελλάδα δεν σέβεται την αρχή της μη-επαναπροώθησης και επιστρέφει αυτούς τους ανθρώπους σε περιοχές όπου μπορεί να διατρέχουν κίνδυνο. Άλλοι πιο «τυχεροί» καταγγέλλουν ότι γίνονται δεκτοί στη χώρα μας και αφού κρατηθούν σε κρατητήρια για κάποιο χρονικό διάστημα, στοιβαγμένοι σε μικρούς χώρους υπό απάνθρωπες συνθήκες όπου απουσιάζουν οι κανόνες υγιεινής, ένα μικρό ποσοστό αυτών καταφέρνουν να πάρουν άσυλο και να μείνουν στη χώρα, ενώ άλλοι απελευνούνται παράνομα μέσα στη νύχτα και δίχως να έχουν ασκήσει το δικαίωμά τους για αίτηση ασύλου. Το σίγουρο είναι ότι ακόμα και αυτοί που παραμένουν στη χώρα, ζουν σε άθλιες συνθήκες λόγω έλλειψης δομών υποδοχής.

1.2 ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΟΥ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ

Οι διεθνείς Συνθήκες και Κανονισμοί που ισχύουν για τους πρόσφυγες και τους μετανάστες καθώς και οι συμφωνίες για την ενοποίηση του γεωγραφικού χώρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δημιουργούν ένα σύνθετο και προβληματικό νομικό καθεστώς, που ουσιαστικά απαγορεύει στην Ελλάδα να μπορέσει να διαχειριστεί με έναν επιτυχημένο τρόπο τις ροές αυτές, τόσο στα σύνορα της όσο και στο εσωτερικό της. Ας δούμε τα βασικότερα σημεία δύο συνθηκών και τα προβλήματα που δημιουργούνται από την εφαρμογή τους στη χώρα μας.

Η πρώτη είναι η «συνθήκη της Γενεύης» (1951) αναφέρεται δε στις υποχρεώσεις που έχει κάθε χώρα στην αντιμετώπιση των προσφύγων. Σύμφωνα με τη συνθήκη αυτή, αν κάποιος επιχειρήσει να εισέλθει στη χώρα μας, πιθανώς διωκόμενος λόγω πολέμου στη χώρα του που ενέχει κίνδυνο για τη ζωή του, ή για τις ιδέες του, τις πολιτικές του πεποιθήσεις κλπ., η χώρα μας οφείλει να ελέγξει τα στοιχεία που αυτός παρουσιάζει. Αν από τον έλεγχο αυτό προκύψει ότι δικαιούται προστασίας, οφείλει να του παράσχει άσυλο, δηλαδή προστασία έως ότου αποκατασταθεί η νομιμότητα στη χώρα του, άλλως να τον επαναπροωθήσει στη χώρα του είτε στη χώρα από την οποία εισήλθε.

Η δεύτερη είναι η «συνθήκη του Scheme» που καθορίζει τις υποχρεώσεις που έχει κάθε χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης να επιτρέπει ή μη τη διέλευση κάθε ατόμου που θα επιθυμούσε να ταξιδέψει από το έδαφός της στο έδαφος μιας άλλης Ευρωπαϊκής χώρας. Βάσει της συνθήκης αυτής εκτός των άλλων, κάθε χώρα έχει την υποχρέωση να καταγράφει σε μια βάση δεδομένων κοινή για όλες τις χώρες της ΕΕ, όλους όσους εισέρχονται με μη νόμιμα έγγραφα στο έδαφός της, καταχωρώντας ταυτόχρονα τις φωτογραφίες τους καθώς και τα δακτυλικά τους αποτυπώματα. Επίσης έχει την υποχρέωση να ελέγξει την νομιμότητα των ταξιδιωτικών εγγράφων οποιουδήποτε παραμένει στο έδαφός της και επιθυμεί να ταξιδέψει σε άλλη χώρα της ΕΕ, αλλιώς πρέπει να του απαγορεύσει την έξοδο.

Οι δύο αυτές συνθήκες προκαλούν το πρόβλημα του εγκλωβισμού των μεταναστών στη χώρα μας, διότι λόγω της συνθήκης της Γενεύης, δεν μπορούμε να αποτρέψουμε κάποιον από το να περάσει τα σύνορα και απαιτείται να γίνει ο έλεγχος των στοιχείων του πριν τον δεχτούν ή τον απορρίψουμε. Το λογικό θα ήταν να γίνει έλεγχος στη γειτονική χώρα, πριν εισέλθει στην Ελλάδα, αλλά προφανώς δεν τον δέχεται η Τουρκία! Αναγκάζομαστε λοιπόν να επιτρέψουμε την είσοδο προκειμένου να πραγματοποιήσουμε τους προβλεπόμενους ελέγχους. Κατόπιν αυτού οι μετανάστες βρίσκονται ήδη στο έδαφός μας. Από την άλλη η συνθήκη του Schengen μας απαγορεύει να επιτρέψουμε σε μετανάστη ή πρόσφυγα που διαπιστώνουμε ότι εισήλθε στη χώρα μας χωρίς τις νόμιμες προϋποθέσεις, να ταξιδέψει σε άλλη χώρα της Ε.Ε. Οι μετανάστες λοιπόν εγκλωβίζονται στο έδαφός μας και η Ελλάδα έχει πλέον την ευθύνη να αναζητήσει τρόπους για να τους απομακρύνει.

Ουσιαστικά δύο δυνατότητες έχει η χώρα μας για να τους απομακρύνει, σύμφωνα με τα διεθνώς κρατούντα: να τους επαναπροωθήσει πίσω στη χώρα μέσω της οποίας εισήλθαν στην Ελλάδα ή στη χώρα καταγωγής τους. Αυτό και στις δύο περιπτώσεις, μπορεί να επιτευχθεί μόνο με τη σύμφωνη γνώμη των χωρών στις οποίες πρέπει να επαναπροωθηθούν.

Το γεγονός αυτό απαιτεί την αποδοχή εκ μέρους τους, είτε ότι τα συγκεκριμένα άτομα εισήλθαν στη χώρα μας παράνομα από το έδαφός τους, είτε ότι είναι πράγματι πολίτες της χώρας τους. Στην πρώτη περίπτωση η Τουρκία (μέσω της οποίας συνήθως έρχονται) αρνείται να υπογράψει συνθήκη που θα αναγνωρίζει την υποχρέωσή της να δέχεται τους παράνομους εισελθόντες στη χώρα μας από το έδαφός της, στη δεύτερη δε περίπτωση η επαναπροώθηση στις χώρες καταγωγής, απαιτεί διαδικασίες που είναι ιδιαίτερα δύσκολες και χρονοβόρες.

Στις περισσότερες περιπτώσεις οι προσπάθειες δεν καρποφορούν είτε γιατί δεν υπάρχουν πρεσβείες των χωρών τους στην Ελλάδα, ώστε να γίνουν οι απαιτούμενες συνεννοήσεις για την επαναπροώθησή τους, είτε οι πρέσβεις τους δηλώνουν ότι δεν τους αναγνωρίζουν ως πολίτες τους, αφού έχουν καταστρέψει τα έγγραφά τους και δεν μπορούν να τους εντοπίσουν στα αρχεία τους. Πρέπει να επισημάνουμε πάντως ότι στις συνθήκες της οικονομικής κρίσης που διέρχεται η χώρα μας, πολλοί μετανάστες που διέμεναν νόμιμα στην Ελλάδα, επέστρεψαν στις χώρες καταγωγής τους, ενώ άλλοι χωρίς νόμιμη διαμονή θέτουν σε κίνδυνο τη ζωή τους διασχίζοντας το Ιόνιο με προορισμό άλλες Ευρωπαϊκές χώρες. Μια πολλή καλή λύση για το πρόβλημα αυτό είναι η ενθάρρυνση της επιστροφής στις χώρες καταγωγής τους

με παροχή κινήτρων, το κόστος των οποίων καλύπτουν σε μεγάλο βαθμό τα Ευρωπαϊκά κονδύλια. Παράλληλα, δημιουργούνται προϋποθέσεις αξιοπρεπούς αναχώρησης για χιλιάδες άτομα, που θα προτιμούσαν την επιστροφή από τον εγκλωβισμό στον οποίο έχουν περιέλθει.

Σύμφωνα με πληροφορίες του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης, που υλοποιεί προγράμματα «εθελοντικών επιστροφών», περίπου 3.400 άτομα έχουν επιστρέψει με αυτό τον τρόπο στις πατρίδες τους, ενώ μέχρι αρχές Μαΐου 2012 είχαν εγγραφεί για να επιστρέψουν ακόμη 4.000 άτομα. (Αλέξανδρος Ζαβός πρόεδρος του Ι.ΜΕ.ΠΟ.13/6/2012).

Πέρα όμως από τον τρόπο αντιμετώπισης των λαθρομεταναστών, ας δούμε ποια είναι η πολιτική που ακολουθεί η χώρα μας για τους νόμιμους μετανάστες.

Σύμφωνα με το μεταναστευτικό Νόμο 3386/2005 (όπως τροποποιήθηκε με το Ν3536/2007) τα ανήλικα παιδιά και οι σύζυγοι όσων μεταναστών διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα για δύο τουλάχιστον χρόνια, δικαιούνται να πάρουν άδεια διαμονής (οικογενειακή επανένωση),εφόσον ισχύουν συγκεκριμένες προϋποθέσεις (απόδειξη της οικογενειακής σχέσης, πρόθεση εγκατοίκησης, επαρκές προσωπικό εισόδημα και πλήρης ασφάλιση ασθένειας των γονέων). Η άδεια δίνεται αρχικά για ένα έτος και ανανεώνεται κάθε δύο χρόνια. Επιπλέον την Ελληνική ιθαγένεια αποκτούν με τη γέννηση τους στην Ελλάδα και τα παιδιά από αλλοδαπούς γονείς, εφόσον και οι δύο διαμένουν στη χώρα μας μόνιμα για πέντε χρόνια. Η Ελληνική ιθαγένεια αποκτάται από τα παιδιά των αλλοδαπών που έχουν ολοκληρώσει την παρακολούθηση έξι (6) τάξεων ελληνικού σχολείου στην Ελλάδα και κατοικούν μόνιμα και νόμιμα στη χώρα μας.

Όσον αφορά στους αλλοδαπούς που επιθυμούν να γίνουν έλληνες πολίτες με πολιτογράφηση, αυτοί θα πρέπει να διαμένουν εδώ για επτά συνεχή χρόνια. Για την πολιτογράφηση είναι απαραίτητα το λευκό ποινικό μητρώο, γνώση της ελληνικής γλώσσας, ομαλή ένταξη στην οικονομική και κοινωνική ζωή της χώρας, καθώς και η εξοικείωση με τους θεσμούς του πολιτεύματος.

Μέχρι στιγμής πάντως, όσα παιδιά πάρουν την προαναφερόμενη άδεια διαμονής, μπορούν όταν ενηλικιωθούν (συμπληρώσουν τα 18 έτη) να πάρουν αυτοτελή άδεια διαμονής για ένα χρόνο, που μπορεί να ανανεώνεται μέχρι το 21 έτος της ηλικίας τους. Άδεια διαμονής μπορούν επίσης να πάρουν, όσοι μετανάστες διέμεναν μέχρι την 31/12/2004 και εξακολουθούν να διαμένουν από τότε στην Ελλάδα χωρίς έγγραφα, αφού αποδείξουν ότι:

Α) έχουν εγγράψει το παιδί τους σε δημόσιο σχολείο πριν από την 31/12/2004,

Β) το παιδί τους γεννήθηκε στην Ελλάδα μέχρι την 31/12/2004 και

Γ) ο άλλος σύζυγος διαμένει νόμιμα στην χώρα μας.

Η άδεια αυτή μπορεί να δοθεί στον γονέα που πληροί τις προϋποθέσεις και επεκτείνεται και στον άλλο γονέα και τα ανήλικα παιδιά τους. Τέλος, όσοι μετανάστες διαμένουν μόνιμα στην Ελλάδα για 10 συνεχή χρόνια, μπορούν να πάρουν άδεια διαμονής αορίστου χρόνου. Η άδεια αυτή δίνεται και στα ενήλικα παιδιά, άνω των 21 ετών αν είναι μέλη της οικογένειας τους καθώς και στην σύζυγο και στα παιδιά, εφόσον και αυτά διαμένουν νόμιμα στη Ελλάδα για 10 συνεχή έτη.

1.3 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η Ελλάδα στο κοντινό μέλλον, δεν πρόκειται να σταματήσει να αποτελεί χώρα υποδοχής μεταναστών (Α.Γ. Καρασαββόγλου. 'Ο ρόλος της μετανάστευσης στην Ευρωπαϊκή αγορά εργασίας. Η περίπτωση της Ελλάδας).

Οι παράγοντες αυτού του φαινομένου είναι:

- 1) Η διεθνοποίηση των οικονομιών και η συνεχής αύξηση των οικονομικών σχέσεων με γειτονικές χώρες.
- 2) Η πολιτικοοικονομική αβεβαιότητα στην Βόρεια Αφρική και τις χώρες της Μέσης Ανατολής
- 3) Η αντιμετώπιση της Ελλάδας ως ενδιάμεσος σταθμός για την Κεντρική Ευρώπη και την Αμερική
- 4) Το μήκος των Ελληνικών συνόρων

Η παραχώρηση δικαιωμάτων του πολίτη στους μετανάστες, προϋποθέτει την επανενομιολόγηση της ιδιότητας του Έλληνα πολίτη . Πρέπει να επισημανθεί πως ο συνολικός αριθμός που βρίσκονται παράνομα στην Ελλάδα και που αποκαλούνται «λαθρομετανάστες», δεν γίνεται να υπολογιστεί. Η ανομοιογένεια αυτού του πληθυσμού, επιβάλλει την αναγκαιότητα καταγραφής και ταυτοποίησης του, γεγονός που απαιτεί μια συντονισμένη και συστηματική προσπάθεια. Η καταγραφή αυτή αποτελεί το πρώτο βήμα προκειμένου να εντοπισθούν τα άτομα που ανήκουν σε ξεχωριστές ομάδες και στη συνέχεια, να αντιμετωπιστούν με διαφορετικές πολιτικές με βάση τα χαρακτηριστικά της κάθε ομάδας. Εξάλλου μόνο τότε θα μπορούσαν να τεθούν οι προϋποθέσεις για τη βελτίωση του κλίματος ασφάλειας στις υποβαθμισμένες περιοχές της Αθήνας.

Κανένα μέτρο από μόνο του δεν μπορεί να αποτελέσει «λύση». Αυτό που χρειάζεται είναι μια δέσμη αλληλοσυμπληρούμενων μέτρων, όπως για παράδειγμα:

1. Παροχή ασύλου στους πρόσφυγες και στους λοιπούς δικαιούχους διεθνούς προστασίας, μέσω της απρόσκοπτης πρόσβασης στο άσυλο και μιας δίκαιης και αποτελεσματικής διαδικασίας.
2. Λήψη μέτρων για τη διευκόλυνση της ένταξης υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στη Ελλάδα.
3. Εφαρμογή των σχετικών εθνικών, ευρωπαϊκών και διεθνών νομοθετικών διατάξεων για εξέταση του ενδεχομένου τακτοποίησης της παραμονής, στις περιπτώσεις των μη απελάσιμων υπηκόων τρίτων χωρών, καθώς και αυτών που έχουν δημιουργήσει εργασιακούς ή άλλους βιοτικούς δεσμούς με την Ελλάδα. Προϋπόθεση γι' αυτό είναι η καταγραφή και ταυτοποίηση των «χωρίς χαρτιά», για την οποία απαιτούνται κατάλληλα μέτρα και πολιτικές.
4. Ενθάρρυνση των επιστροφών στις χώρες καταγωγής ή προέλευσης με παροχή κινήτρων. Σχετικά προγράμματα «εθελοντικής επιστροφής», με στοιχειώδη οικονομική βοήθεια, υλοποιεί σήμερα ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης.
5. Στην περίπτωση υλοποίησης αναγκαστικών επιστροφών, για όσους αλλοδαπούς δεν χρήζουν διεθνούς προστασίας ή στερούνται δυνατότητας νόμιμης παραμονής βάσει άλλων διατάξεων, διασφάλιση ότι δεν επιστρέφονται σε χώρα όπου κινδυνεύουν να υποστούν βασανιστήρια, απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση, καθώς και ότι δεν ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες.

6. Εξασφάλιση ελεύθερης μετακίνησης υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα, με ενσωμάτωση της τροποποιημένης, ως προς τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας, Οδηγίας της Ε.Ε για τους «επί μακρόν διαμένοντες», καθώς και ταχεία χορήγηση ταξιδιωτικών εγγράφων στους αναγνωρισμένους πρόσφυγες και,
7. Παράλληλα άσκηση δυναμικής πολιτικής της Ελλάδας σε επίπεδο Ε.Ε για διαπραγμάτευση μέτρων, με στόχο την αλληλεγγύη μεταξύ κρατών – μελών της Ε.Ε και τον καταμερισμό βαρών και ευθυνών.

1.4 ΔΕΙΓΜΑΤΟΛΗΠΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΣΤΟ ΔΗΜΟ ΤΟΥ ΑΙΓΑΛΕΩ

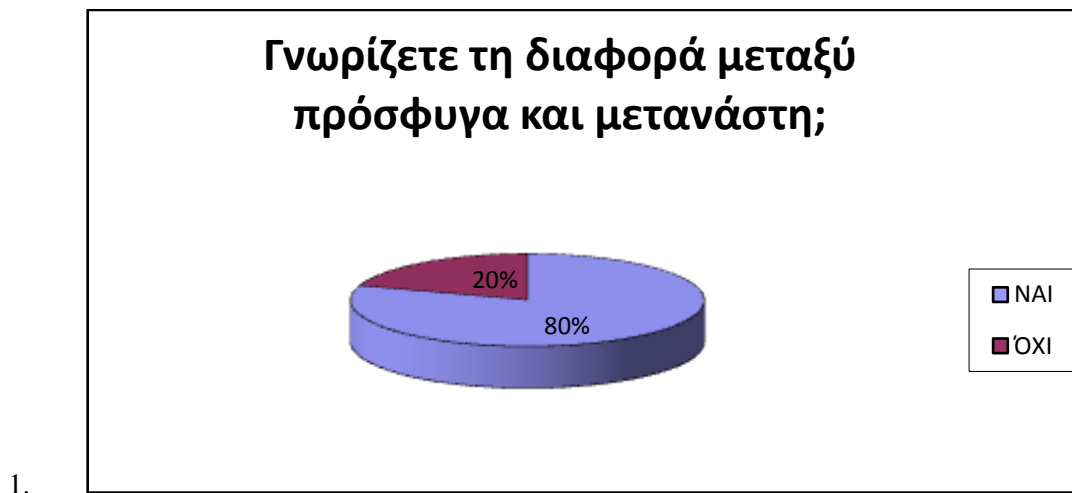
Στο σημείο αυτό είναι σκόπιμο να αναφέρουμε λίγα λόγια για την ιστορία του δήμου μας και τα δημογραφικά του χαρακτηριστικά.

Σύμφωνα με τα προσωρινά αποτελέσματα της Απογραφής Πληθυσμού του 2011 ¹ ο δήμος Αιγάλεω έχει πληθυσμό 69.660.

Η περιοχή κατοικήθηκε μαζικά για πρώτη φορά την περίοδο 1922-1928 από πρόσφυγες της Μικράς Ασίας. Στη συνέχεια τη δεκαετία του 1950 δέχθηκε μεγάλο κύμα εσωτερικής μετανάστευσης. Τις δεκαετίες '60 και '70 αποτέλεσε τόπο εγκατάστασης του πρώτου κύματος Πόντιων Παλιννοστούντων από τα Ανατολικά κράτη και βιομηχανικών εργατών από την επαρχία, λόγω κυρίως της λειτουργίας στην ευρύτερη περιοχή μεγάλων βιομηχανικών μονάδων. Τη δεκαετία του '80 εγκαταστάθηκαν Πακιστανοί και τη δεκαετία του '90 εκ νέου Πόντιοι από την Πρώην Σοβιετική Ένωση κυρίως, αλλά και Βορειοηπειρώτες και Αλβανοί.²

Σύμφωνα λοιπόν με την ιστορία του δήμου μας και στα πλαίσια της ερευνητικής μας εργασίας αποφασίσαμε να διεξάγουμε μια έρευνα για να δούμε ποιες είναι οι αντιδράσεις των συμπολιτών μας απέναντι στο φαινόμενο της μετανάστευσης, δεδομένου και του γεγονότος ότι το Αιγάλεω δημιουργήθηκε και κατοικείται κυρίως από πρόσφυγες και μετανάστες στην καταγωγή. Διατυπώσαμε λοιπόν ένα ερωτηματολόγιο και απευθυνθήκαμε σε 102 ανθρώπους πρώτα από όλα στον περίγυρό μας και στη συνέχεια στην ευρύτερη περιοχή.

Παρακάτω σας παρουσιάζουμε το ερωτηματολόγιο και τα στατιστικά στοιχεία που προέκυψαν από την επεξεργασία των απαντήσεων.

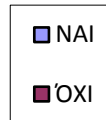
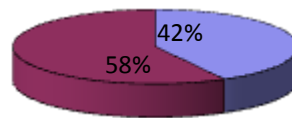

¹ Ελληνική Στατιστική Αρχή, Αθήνα 22/07/2011

² Δήμος Αιγάλεω : www.aigaleo.gr , Δημογραφικά χαρακτηριστικά (Στρατηγικός Σχεδιασμός 2012-2014)

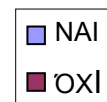
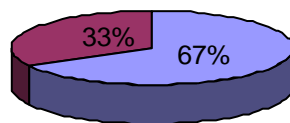

Θεωρείτε ότι οι μετανάστες παίρνουν τις θέσεις εργασίας, τα επιδόματα και την κοινωνική πρόνοια που θα μπορούσαν να έχουν οι Έλληνες;

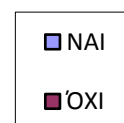
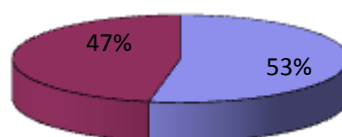
2.

Θα δεχόσασταν κάποιο μέλος της οικογένειάς σας να δημιουργήσει οποιαδήποτε σχέση με μετανάστη;

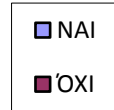
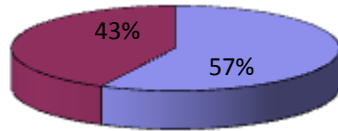
3.

Θεωρείτε ότι οι μετανάστες βοηθούν στην ανάπτυξη της οικονομίας;

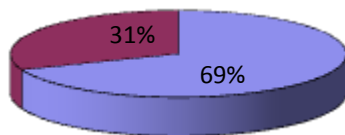
4.

**Πιστεύετε ότι οι μετανάστες
συμβάλλουν στην αύξηση της
εγκληματικότητας;**

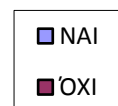
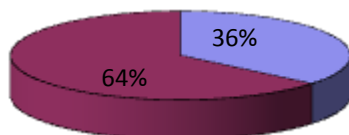
5.

**Πιστεύετε ότι οι μετανάστες
υφίστανται καταπάτηση των
δικαιωμάτων τους;**

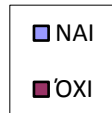
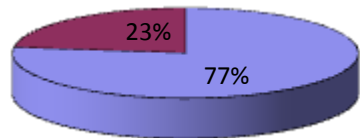
6.

**Πιστεύετε ότι οι μετανάστες πρέπει
να εγκαταλείψουν τη χώρα μας;**

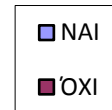
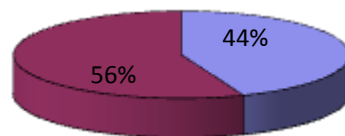
7.

**Θεωρείτε ότι είναι ισάξια μέλη της
κοινωνίας μας;**

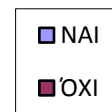
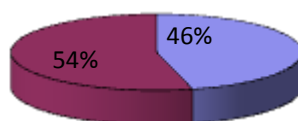
8.

**Έχει υπάρξει μέλος της οικογένειάς
σας που να ήταν πρόσφυγας;**

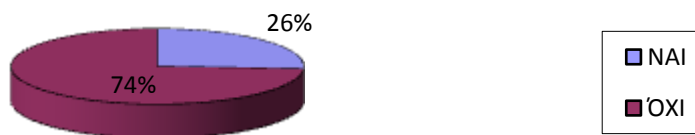
9.

**Αν ένας έφηβος μετανάστης σας
ζητούσε βοήθεια, θα τον
φιλοξενούσατε έστω και για μια
νύχτα;**

10.

Θεωρείτε ότι το χρώμα παίζει σημαντικότερο ρόλο από την καταγωγή του πρόσφυγα;

11.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, στη περιοχή μας ένα δήμο με 70.000 περίπου κατοίκους που ανήκει στη Δυτική Αθήνα, μια λαϊκή κυρίως περιοχή και εργατούπολη, όπου το 44 % των ερωτηθέντων - δηλαδή σχεδόν ένας στους δύο -, αναφέρει ότι κάποιο μέλος της οικογένειάς του υπήρξε πρόσφυγας, διαπιστώσαμε μεταξύ άλλων και τα εξής:

- ♦ Το 42% θεωρεί ότι οι μετανάστες παίρνουν τις θέσεις εργασίας, τα επιδόματα και την κοινωνική πρόνοια που θα μπορούσαν να έχουν οι Έλληνες.
- ♦ Το 47% αναφέρει ότι οι μετανάστες δεν βοηθούν στην ανάπτυξη της οικονομίας.
- ♦ Το 57%, δηλαδή πάνω από τους μισούς, πιστεύουν ότι οι μετανάστες συμβάλλουν στην αύξηση της εγκληματικότητας.
- ♦ Το 36% θεωρεί ότι πρέπει να εγκαταλείψουν τη χώρα μας.
- ♦ Το 54% δεν θα φιλοξενούσε έναν έφηβο μετανάστη ούτε για μια νύχτα αν ζητούσε βοήθεια.

Θεωρούμε ότι τα παραπάνω, δεδομένου ότι το δείγμα των 102 ανθρώπων είναι αρκετό για μια πόλη σαν τη δική μας, ίσως πρέπει να μελετηθούν εμπεριστατωμένα από τις αρμόδιες κοινωνικές υπηρεσίες του δήμου μας, προκειμένου να διαμορφωθούν προτάσεις που η υλοποίησή τους θα αντιστρέψει ή τουλάχιστον θα μειώσει σημαντικά, το αρνητικό κλίμα έναντι των μεταναστών που επικρατεί. Αυτό το κλίμα είναι που έχει αυξησει στις μέρες μας τις ρατσιστικές συμπεριφορές και τις βίαιες επιθέσεις εναντίον τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ: ΞΕΝΟΦΟΒΙΑ ΚΑΙ ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ

2.1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σκηνή πρώτη :

Ιούλιος 2004. Σε όλη την Ελλάδα χιλιάδες κόσμος έχει ξεχυθεί στους δρόμους πανηγυρίζοντας την επιτυχία της εθνικής ομάδας ποδοσφαίρου στο Euro 2004. Μέσα στο ενθουσιασμένο πλήθος μετανάστες με ελληνικές σημαίες. Πανευτυχείς που αποτελούν μέρος της μεγάλης λαϊκής γιορτής , σε μια ιδιαίτερη σχέση με το εθνικό σύμβολο και την έννοια της κοινότητας που αντιπροσωπεύει , θυμίζουν μια άλλη συναρπαστική εκδοχή πατριωτισμού και συλλογικότητας.

Σκηνή δεύτερη :

Αρχές Δεκεμβρίου 2005. Στο κέντρο της Αθήνας μια μικρή πορεία από παιδιά μεταναστών από την Αφρική κατηφορίζει από το δημαρχείο της πόλης προς την πλατεία Ομονοίας ανάμεσα στους ξαφνιασμένους περαστικούς, οι περισσότεροι κάποιας ηλικίας στην πρωινή τους σαββατιάτικη βόλτα. Τον αέρα δονούν οι φορτισμένες φωνούλες των μικρών διαδηλωτών , που κρατούν ελληνικές σημαίες αλλά και από τις χώρες των γονιών τους, σε ένα απλό και αφοπλιστικό σύνθημα: «Ελλάδα, Ελλάδα είμαστε παιδιά σου!»

Πύρρος Δήμας (ολυμπιονίκης)

«Τον έζησα το ρατσισμό και στην Αλβανία και εδώ. Τότε που άνοιξαν τα σύνορα μπήκαν όλοι εδώ ανεξέλεγκτα , ανάμεσά τους και κακοποιά στοιχεία. Έμπαινα στο λεωφορείο και κρατιόμουν με τα δύο χέρια για να δουν πως δεν θα τους κλέψω. Πήγαινα στο σούπερ μάρκετ, με έβλεπε ο υπάλληλος και έκανε νόημα. Θυμάμαι μια φορά έκανα προπόνηση στο Ολυμπιακό στάδιο και έπρεπε να πάω στο Ηράκλειο για μια δουλειά. Πήγα στο περίπτερο , έδωσα ένα κατοστάρικο να πάρω εισιτήριο. Μπερδεύτηκα με τα ψιλά, με το φοιτητικό εισιτήριο, τον ρώτησα τον περιπτερά, 25 δρχ. δεν κάνει; Και μου απαντάει “25 δρχ. στην Αλβανία “. Δεν μπορείτε να φανταστείτε τι έγινε μετά».

Η 21^η Μαρτίου έχει οριστεί ως διεθνής ημέρα για την εξάλειψη των φυλετικών διακρίσεων. Η μέρα αυτή καθιερώθηκε το 1966 από την Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών σε ανάμνηση ενός τραγικού συμβάντος που συνέβη το 1960 και συγκλόνησε την παγκόσμια κοινή γνώμη.

Εκείνη την ημέρα η αστυνομία της τότε ρατσιστικής Ν. Αφρικής πυροβόλησε εν ψυχρώ εναντίον μιας διαδήλωσης φοιτητών στην πόλη Σάρπβιλ, με αποτέλεσμα να χάσουν τη ζωή τους 70 άνθρωποι. Οι νεαροί διαδηλωτές διαμαρτύρονταν ειρηνικά κατά του νόμου του άπαρχαϊντ. Το άπαρχαϊντ υπήρξε ένα στυγνό και απαράδεχτο ρατσιστικό καθεστώς θεσμοθετημένων διακρίσεων που είχε επιβάλλει η μειοψηφία των λευκών κατοίκων της χώρας , σε βάρος των γηγενών κατοίκων εφαρμόζοντας την θεωρία της ανισότητας ανάμεσα στις φυλές. Σήμερα το καθεστώς του άπαρχαϊντ έχει καταργηθεί , αλλά η ανθρωπότητα δεν κατόρθωσε να εξαλείψει τα προβλήματα ρατσισμού, ξενοφοβίας και διακρίσεων.

2.2 ΡΑΤΣΙΣΜΟΣ

Συμπληρώνονται ήδη, δύο δεκαετίες από την εμφάνιση ισχυρών μεταναστευτικών ρευμάτων προς την Ελλάδα και μια δεκαετία από την πρώτη διαδικασία νομιμοποίησης των μεταναστών. Στο διάστημα αυτό η ελληνική πολιτεία όχι μόνο δεν θέλησε αλλά και δεν μπόρεσε να διαμορφώσει μια αποτελεσματική και κοινωνικά δίκαιη πολιτική για την ένταξη των αλλοδαπών στην ελληνική κοινωνία και τους επιμέρους θεσμούς της, ενώ σε πολλούς τομείς παρατηρήθηκε έξαρση του ρατσισμού και των προκαταλήψεων σε βάρος ομάδων αλλοδαπών ή μειονοτήτων.

Ο ρατσισμός αναφέρεται σε ένα σύνολο στάσεων και πεποιθήσεων, που χρησιμοποιεί ένα σύστημα, για να δικαιολογήσει την υπεροχή μιας κοινωνικής ομάδας πάνω σε άλλες. Ο ρατσισμός έχει τις ρίζες του στην πεποίθηση ότι ορισμένα άτομα είναι ανώτερα, λόγω του ότι ανήκουν σε συγκεκριμένη φυλή ή εθνική ομάδα. Έτσι λοιπόν ο ρατσισμός διακρίνεται σε :

- 1) Φυλετικό,
- 2) Κοινωνικό, και
- 3) Θεσμικό.

Οι ρατσιστικές συμπεριφορές και πεποιθήσεις βασίζονται στο φόβο της διαφοράς, συμπεριλαμβανομένων των διαφορών στις αξίες, τη θρησκεία, την εμφάνιση και τους τρόπους που ζουν και βλέπουν τον κόσμο οι άλλοι και έχουν ως αποτέλεσμα την περιθωριοποίηση εκείνων που προέρχονται από μειονοτικές ομάδες αλλά και των μεταναστών. Παραδείγματα ρατσιστικής συμπεριφοράς είναι η γελοιοποίηση, η κακοποίηση, υλικές ζημιές, φυλετική παρενόχληση, ρατσιστική προπαγάνδα, φυλετική εξύβριση και σωματική επίθεση. Ο ρατσισμός περιλαμβάνει επίσης τις πρακτικές που εκμεταλλεύονται τα μέλη μιας ομάδας, για να αποκλείουν συγκεκριμένες ομάδες από τις πτυχές της κοινωνίας.

Ακραία παραδείγματα ρατσιστικής συμπεριφοράς είναι η εθνοκάθαρση και η γενοκτονία. Ο ρατσισμός, που βιώνουν τα παιδιά μεταναστών στο σχολείο, μπορεί να έχει ως αποτέλεσμα την πρόωγη εγκατάλειψη του σχολείου και τη στέρηση των αποτελεσμάτων της εκπαίδευσης. Μαζί με τις διακρίσεις στην απασχόληση, αυτό μπορεί να οδηγήσει σε λιγότερες ευκαιρίες απασχόλησης και υψηλότερα ποσοστά ανεργίας γι' αυτούς που αποχωρούν από το σχολείο. Με τη σειρά του αυτό οδηγεί σε χαμηλότερα επίπεδα εισοδήματος, σε συνδυασμό με τις διακρίσεις στην παροχή αγαθών και υπηρεσιών, περιορισμό στην πρόσβαση στη στέγαση, την υγειονομική περίθαλψη και τις ευκαιρίες της ζωής γενικότερα.

Είναι φανερό ότι ελάχιστα έχουμε διδαχτεί από την νεότερη ιστορία και ιδίως όσον αφορά τις περιόδους κατά τις οποίες η Ελλάδα ήταν χώρα αφετηρίας μεταναστευτικών ρευμάτων. Ας μη λησμονούμε ότι οι Έλληνες της διασποράς συχνά υπήρξαν θύματα πολιτικών που αποσκοπούσαν στην πολιτική αφομοίωσή τους και γνωρίζουμε καλά πόσο δύσκολο είναι να διατηρηθούν στοιχεία της εθνικής ταυτότητας, του πολιτισμού και της γλώσσας της πατρίδας σε μια άλλη κοινωνία, που προβάλλει επεκτατικά και συστηματικά την ανωτερότητα του δικού της πολιτισμού.

Οι πρώτες ελληνικές οικογένειες μεταναστών στην Αμερική, επιζητούσαν να μένουν η μία κοντά στην άλλη για προστασία, καθώς αντιμετώπιστηκαν με εχθρότητα από τους Αμερικανούς. Τους θεωρούσαν, τους πιο ανεπιθύμητους μετανάστες. Το κατακάθι της Ευρώπης. Δεν τους θεωρούσαν καν λευκούς, αλλά μιγάδες. Οι εργοδότες τους έβαζαν να κάνουν τις πιο επικίνδυνες δουλειές και τους πλήρωναν με τα μικρότερα μεροκάματα. Χωρίς να το θέλουν, οι πρώτοι Έλληνες μετανάστες με την διαφορετικότητά τους έγιναν θύματα των ρατσιστών. Αντιμετώπιστηκαν ως εισβολείς που απειλούσαν τις θέσεις εργασίας και τα χρηστά ήθη των «γνήσιων» Αμερικανών, ενώ κατηγορήθηκαν ως υπεύθυνοι για την αύξηση της εγκληματικότητας.

Η λέξη «Έλληνας» εκστομιζόταν εναντίον τους ως βρισιά. Τους αποκαλούσαν «dirty Greeks», newcomers με τα παράξενα ονόματα. Πολλοί αναγκάστηκαν να κόψουν τα επίθετα και να αλλάξουν τα μικρά τους ονόματα. Ο Αθανάσιος θα γίνει Tom. Ο Κωνσταντίνος θα γίνει Gus. Ο Δημήτρης θα γίνει Jim. Ο Παναγιώτης θα γίνει Pete. Ο Ηλίας, Louis...

Οι Έλληνες δε θα αργήσουν να μπουν στο στόχαστρο και της Ku Klux Klan. Η φοβερή αυτή ρατσιστική οργάνωση ταλαιπώρησε αφάνταστα τους Έλληνες μέχρι τα μέσα της

δεκαετίας του 1920 κάνοντας επιδρομές σε ελληνικές συνοικίες. Οι πρώτοι αυτοί μετανάστες έβλεπαν να λεηλατούνται και να καταστρέφονται καταστήματα τους, που έστησαν με πολύ κόπο αποταμιεύοντας όσα χρήματα μπορούσαν, αφού δούλεψαν για χρόνια ολόκληρα σε ορυχεία και εργοστάσια. Το 1909, στην πολιτεία Omaha, πυρπολήθηκε ολόκληρη ελληνική συνοικία. Στην πολιτεία Idaho δεν τους ήθελε κανείς για γείτονες. Στην πολιτεία California, το 1913 σε ένα εστιατόριο έγραφε μια ταμπέλα στην είσοδο: «Pure American. No rats. No GREEKS».

Το 1918 στο Τορόντο του Καναδά ένας όχλος από 5.000 ανθρώπους θα προβεί σε βανδαλισμούς και θα καταστρέψει όσα ελληνικά μαγαζιά συναντήσει και στη συνέχεια θα ακολουθήσει πλιάτσικο.

Ακόμη βέβαια, εκδηλώνονται ρατσιστικές επιθέσεις ενάντια σε Έλληνες μετανάστες. Αδιάψευστο γεγονός αποτελεί η επίθεση νεαρών μελών του κόμματος NPD, της Γερμανίας, σε Έλληνες μικροπωλητές. Σύμφωνα με μαρτυρίες δύο Έλληνες μετανάστες πουλούσαν εφημερίδες στους δρόμους της πόλης (Βεστφαλία) όταν περικυκλώθηκαν από ομάδα νεαρών ακροδεξιών οι οποίοι τους ζητούσαν να τους δείξουν αν έχουν άδεια να πουλάνε εφημερίδες. Στη συνέχεια, τους ξυλοκόπησαν κατηγορώντας τους πως πουλάγανε παράνομα εφημερίδες, προκαλώντας νέες ανησυχίες στην κοινότητα των μεταναστών, μιας και το τελευταίο διάστημα πληθαίνουν τα κρούσματα ρατσιστικών επιθέσεων από νεοναζί.

Ας πληροφορηθούμε, λοιπόν, για τις βασικές ομοιότητές μας με τους σημερινούς μετανάστες στη χώρα μας. Με γνώμονα το παρελθόν και ίσως το μέλλον μας. Αποδεχόμενοι το κοινωνικοπολιτικό αλισβερίσι μεταξύ των λαών και την επιρροή του στη ζωή μας.

Μετανάστες εν πλω προς το «όνειρο». Η εικόνα φαντάζει ίσως γραφική μετά έναν αιώνα, αλλά η πραγματικότητα ήταν συνήθως εφιαλτική.

2.3 ΑΙΤΙΑ ΤΟΥ ΡΑΤΣΙΣΜΟΥ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΜΑΣ

- Δημιουργία προκαταλήψεων από την οικογένεια.
- Η ανεργία ωθεί τους ανθρώπους στον ρατσισμό.
- Έλλειψη παιδείας.
- Κρατικές αδικίες στα δικαιώματα διαμονής μεταξύ αλλοδαπών και ντόπιων πολιτών (φόροι, επιδόματα, υγεία, εργασία, κλπ).
- Κοινωνικά προβλήματα (βία, εγκληματικότητα, ανεργία).
- Οικονομικοί λόγοι (εκμετάλλευση κατώτερων κοινωνικά ομάδων).

2.4 ΕΜΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΛΛΟΙ...

Είναι γνωστό ότι η Ελλάδα αποτελεί σήμερα βασική πύλη εισόδου στην Ευρωπαϊκή Ένωση για χιλιάδες μετανάστες και πρόσφυγες, που εισέρχονται στην χώρα, χωρίς νομιμοποιητικά έγγραφα στο πλαίσιο των μεικτών μεταναστευτικών ροών. Εκτιμάται ότι, στην πλειοψηφία τους, ως τελικό επιθυμητό προορισμό έχουν άλλες Ευρωπαϊκές χώρες, με καλύτερες προοπτικές εργασίας και διαβίωσης ή με καλύτερο σύστημα παροχής ασύλου. Δεδομένης της έλλειψης δυνατότητας νόμιμης εξόδου από την χώρα, ένας σημαντικός αριθμός τους εγκλωβίζεται εντός της ελληνικής επικράτειας, όπου και παραμένει χωρίς καθεστώσ νομιμότητας. Το γεγονός αυτό του εγκλωβισμού, σε συνδυασμό με την οικονομική κρίση που διέρχεται σήμερα η Ελλάδα, αυξάνει τα φαινόμενα περιθωριοποίησης και εξαθλίωσης μεγάλης μάζας αλλοδαπών, δημιουργεί κοινωνικές εντάσεις και ένα αυξανόμενο κλίμα δυσαρέσκειας απέναντι γενικά στους ξένους, ενώ δημιουργεί πρόσφορο έδαφος για ανάπτυξη ακραίων ρατσιστικών συμπεριφορών και εκδήλωση πράξεων βίας από εξτρεμιστικές ομάδες.

Τα υπαρκτά προβλήματα υποβάθμισης περιοχών με μεγάλη συγκέντρωση αλλοδαπών «χωρίς χαρτιά», ανέργων, άστεγων και άπορων, καθώς και οι περιορισμένες προοπτικές ένταξής τους στην ελληνική κοινωνία (τόσο νομοθετικά, όσο και πρακτικά), οξύνουν ακόμη περισσότερο το πρόβλημα και δημιουργούν πρόσφορο έδαφος για δράση «κυκλωμάτων» εκμετάλλευσης, εμπορίας ανθρώπων και εγκληματικότητας.

Το τελευταίο καιρό αναπτύσσεται στη χώρα μας ένας ιδιότυπος ρατσισμός που έχει σχέση με το ότι οι μετανάστες χρησιμοποιούν πλέον τις δημόσιες υπηρεσίες που χρησιμοποιούμε και εμείς. Ανεβαίνουν στο ίδιο λεωφορείο μ' εμάς, πάνε στο ίδιο σχολείο, επισκέπτονται το ίδιο πάρκο, καταφεύγουν στο ίδιο νοσοκομείο. Ειδικά το γεγονός ότι στέλνουν τα παιδιά τους στα δημόσια σχολεία λειτουργεί ως έναν βαθμό ως άλλοθι στα μεσαία εισοδηματικά στρώματα να στέλνουν τα παιδιά τους στα ιδιωτικά σχολεία. Η δικαιολογία η οποία δίνεται αφορά το κατά πόσο τα παιδιά των μεταναστών γνωρίζουν τη γλώσσα ώστε να μην αποτελούν εμπόδιο στην ομαλή λειτουργία της τάξης. Εδώ όμως, το σημαντικό ερώτημα που τίθεται δεν είναι κατά πόσο τα παιδιά των μεταναστών γνωρίζουν την γλώσσα, αλλά εάν το Ελληνικό κράτος έχει οργανωμένη υποδομή υποδοχής και ένταξης αυτών των παιδιών στο σχολικό σύστημα.

Εθνικοί εχθροί, εγκληματίες, μαφιόζοι, δόλιοι, απειλητικοί, ταραξίες, είναι ορισμένα μόνο από «τα κοσμητικά επίθετα» με τα οποία συνοδεύουν τα Μ.Μ.Ε. τους μετανάστες αλλά και τους Εβραίους, Βαλκάνιους, Ρωσοπόντιους, Τσιγγάνους κλπ.

Η ταύτιση μέσω των Μ.Μ.Ε. του μετανάστη με τον κλέφτη ή τον τρομοκράτη, η δαιμονοποίηση, η στερεότυπη αναπαράσταση, ο ηθικός πανικός, η ακύρωση του δικού τους λόγου, η αντιπαράθεση του ευγενικού Έλληνα οικογενειάρχη με τον ύποπτο και επικίνδυνο αλλοδαπό κάνουν την εμφάνισή τους σε προοδευτικά έντυπα.

Όλοι φοβούνται όλους. Ο φοβικός ρατσισμός δεν αφήνει κανέναν έξω από τον φαύλο κύκλο. Η δημοκρατία ανησυχεί για την πολιτική έκδοση -ακροδεξιός ρατσισμός-, τα αριστερά κόμματα ανησυχούν για το ενδεχόμενο ανάπτυξης του αστυνομικού κράτους, οι τοπικές κοινωνίες κινούνται άναρχα ανάμεσα στην ξενοφοβία και στην παραοικονομία, ο κάθε Έλληνας νιώθει κάτι μέσα του να αλλάζει. Χωρίς να το πολυκαταλάβει, έχει πλέον εντάξει τον εαυτό του στους ανεπτυγμένους, τους πολιτισμένους, τους Ευρωπαίους, τους πετυχημένους, τους εύπορους, με συνέπεια να αλλάζει, να αξιολογεί τους «άλλους» όχι μόνον ως διαφορετικούς αλλά κυρίως ως κατώτερους.

Έτσι εμείς:

➤ Στο κοινωνικό περιβάλλον δεν αισθανόμαστε Βαλκάνιοι αλλά Ευρωπαίοι, δηλαδή σύγχρονοι και επιτυχημένοι και απορρίπτουμε το παλαιό μας προφίλ και τις σχετικές συνήθειες και παραδόσεις. (Θα διώκαμε π.χ. ένα γάλλο μαθητή σημαιοφόρο με τα ίδια κριτήρια που έχουμε για έναν αλβανό;)

- Δεν αισθανόμαστε ασφαλείς σ' ένα παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον όπου η γλώσσα μας ή η νοοτροπία μας δεν έχουν τη θέση που είχαν κάποτε.
- Φοβόμαστε τον ανταγωνισμό γι' αυτό προσπαθούμε -στο όνομα του μέλλοντος των παιδιών μας- να μειώνουμε τους εν δυνάμει ανταγωνιστές (αριστούχος ή σκληρά εργαζομένους «ξένους»).
- Πιστεύουμε ότι είμαστε τα παιδιά ενός ανώτερου πολιτισμού (πολιτισμικός ρατσισμός) και προσπαθούμε μέσα στην οικονομική κρίση, να επιβιώσουμε στην αγορά εργασίας (ανταγωνιστικός-εργασιακός ρατσισμός),θεωρώντας τους ξένους «κακούς», καταλήγοντας στο φοβικό ρατσισμό.

Εκείνοι -οι άλλοι- οι ξένοι:

- Φοβισμένοι, κυνηγημένοι, δυσπιστούν για την καλή μας πρόθεση και διάθεση.
- Ανταγωνίζονται για την επιβίωση και για τη συμβίωση (με μας αλλά και με τους «δύσκολους» συμπατριώτες τους).
- Ρισκάρουν τα πάντα για να μην γυρίσουν πίσω και -κυρίως- για να δώσουν ένα καλύτερο αύριο στα παιδιά τους.
- Ξέρουν, συνειδητοποιούν ότι σε πολλά διαφέρουμε, προσπαθούν να προσαρμοστούν, να μας μοιάσουν, χωρίς όμως να θέλουν να υποχρεωθούν να γίνουν ίδιοι με εμάς.

Ανάμεσα μας:

Εκτός από τις μισαλλοδοξίες, τις προκαταλήψεις και τα στερεότυπα, έχουν παρεισφρήσει και δηλητηριάζουν ακόμα περισσότερο το κλίμα: τα Μ.Μ.Ε. του μίσους, του φανατισμού, των διαχωριστικών γραμμών, της προπαγάνδας, οι διανοούμενοι των ιστορικών συμψηφισμών και των διεκδικήσεων και οι πολιτικοί των οξύνσεων και των ακροτήτων.

Οι έρευνες δείχνουν ότι ζουν μόνοι τους. Ότι βιώνουν βίο παράλληλο με τους Έλληνες. Ότι δεν συναντιόμαστε παρά μόνο στην αγορά ή στις κακοφορμισμένες ξενοφοβικές εκπομπές. Οι έντιμοι δημοσιογράφοι δεν ξέρουν ποια γραμμή να κρατήσουν με την παλινωδούσα κοινή γνώμη. Οι μαθητές δεν τα βρίσκουν με τους (αλλοδαπούς) συμμαθητές τους καθώς οι δάσκαλοι δεν γνωρίζουν πώς να διαχειριστούν τα νέα «ταξικά» προβλήματα.

Μήπως τελικά δεν φταίνει οι καλοί ή κακοί νόμοι, αλλά εμείς που δεν έχουμε συνειδητοποιήσει ότι πρέπει πρώτοι να τείνουμε το χέρι, να διαπαιδαγωγηθούμε και να ενταχθούμε στην νέα αυτή πραγματικότητα, πριν ζητήσουμε από τους ξένους να ενταχθούν στην δική μας κοινωνία;

Σήμερα δεν αρκεί η επίκληση της αλληλεγγύης και της συμπαράστασης στους κατατρεγμένους, για να ανακοπεί η ξενοφοβία και γενικότερα η συντηρητικοποίηση της ελληνικής κοινωνίας απέναντι στον «ξένο». Ούτε ο χαρακτηρισμός ως «ρατσιστών», όλων όσων προβάλλουν θέματα δημόσιας τάξης και ασφάλειας, συνδέοντας την υποβάθμιση της γειτονιάς τους με την μεγάλη αύξηση της παράτυπης μετανάστευσης. Ανεξάρτητα από τους χαρακτηρισμούς, είναι γεγονός ότι το τελευταίο διάστημα παρατηρείται μια επικίνδυνη έξαρση φαινομένων ρατσιστικής βίας, που στρέφονται κατά των αλλοδαπών με μοναδικό κριτήριο το χρώμα του δέρματός ή τη χώρα προέλευσης τους. Από τη στιγμή που η έλλειψη ανοχής (για υποκειμενικούς ή αντικειμενικούς λόγους) μετατρέπεται σε εκδήλωση βίαιης συμπεριφοράς τίθενται σοβαρά ζητήματα. Όχι μόνο από πλευράς ποινικού δικαίου (εγκληματική πράξη με ρατσιστικά κίνητρα), αλλά και λόγω του ότι το διακύβευμα εν προκειμένω είναι το ίδιο το κράτος δικαίου και η δημοκρατική ομαλότητα. Ιδίως, όταν

πρωτοστατούν εξτρεμιστικά στοιχεία που αυτοαναγορεύονται «εγγυητές της δημόσιας τάξης» και «κυνηγοί των λαθρομεταναστών».

Η πολιτεία οφείλει να αντιδράσει άμεσα, με δεδομένο μάλιστα το γεγονός ότι τα περιστατικά βίαιων ρατσιστικών επιθέσεων σπάνια καταγγέλλονται από τα θύματα και οι ένοχοι συνήθως παραμένουν ασύλληπτοι. Τα μέτρα αντίδρασης πρέπει να στοχεύουν τόσο στην αποτελεσματική κύρωση των πράξεων ρατσιστικής βίας π.χ. δημιουργία ειδικού συστήματος καταγραφής των ρατσιστικών εγκλημάτων, αποτελεσματική διερεύνηση από πλευράς αστυνομίας, δίωξη και παραδειγματική τιμωρία από πλευράς δικαιοσύνης, έρευνα καταγγελιών και αναφορών για ενδεχόμενη αδράνεια, ανοχή ή συγκάλυψη των πράξεων ρατσιστικής βίας από αστυνομικά όργανα ή άλλες αρχές, όσο και σε πολιτικές που θα δημιουργούν προϋποθέσεις βελτίωσης του κλίματος ασφάλειας και προώθησης της κοινωνικής συνοχής όπως πάταξη των κυκλωμάτων, μέτρα αναβάθμισης των βεβαρημένων περιοχών, μέτρα κοινωνικής πολιτικής για περιορισμό της περιθωριοποίησης κλπ.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Το όραμα ενός κόσμου ειρήνης και συνεργασίας, ενός κόσμου που θα βασίζεται στην ισότητα και την κοινωνική δικαιοσύνη, αξίζει να φέρουμε με την καθημερινή μας δράση στο σχολείο, πιο κοντά στην πραγματικότητα. Έτσι θα δημιουργήσουμε μια κοινωνία διαφορετικών, αλλά ισότιμων πολιτών.

Στο σημείο αυτό πρέπει να τονίσουμε πόσο σημαντικός είναι ο ρόλος του σχολείου στην εκπαίδευση των μαθητών σε θέματα διαπολιτισμικά και αντιρατσιστικά. Με τον τρόπο αυτό θα γίνει κατανοητό το περιεχόμενο και η σημασία της πολυπολιτισμικής κοινωνίας και οι αξίες που αυτή οφείλει να υπηρετεί.

Βασική επιδίωξη της εκπαιδευτικής πολιτικής, πρέπει να είναι η εξασφάλιση της ισότιμης εκπαίδευσης όλων των παιδιών σε ένα περιβάλλον που θα σέβεται και θα αποδέχεται τα ιδιαίτερα πολιτισμικά στοιχεία που κάθε παιδί κουβαλάει.

Αυτό βέβαια μπορεί να επιτευχθεί με:

-Κατάλληλη επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.

-Στελέχωση των σχολείων με το απαιτούμενο επιστημονικό προσωπικό όπως ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς κλπ.

-Μέτρα εκπαιδευτικής και κοινωνικής στήριξης των ομάδων του πληθυσμού και των οικογενειών που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα οικονομικά, κοινωνικά ή άλλα προβλήματα (παιδιά μεταναστών και παλιννοστούντων, παιδιά με ειδικές ανάγκες κλπ.) καθώς και των πιο παραμελημένων περιοχών των αστικών κέντρων και της υπαίθρου.

Μόνο μέσα από την εκπαίδευση, στην πολυπολιτισμική πλέον κοινωνία μας, η προκατάληψη, η αμοιβαία καχυποψία, το μίσος, ο ρατσισμός και η βία θα δώσουν τη θέση τους, στον αμοιβαίο σεβασμό, στην ανεκτικότητα, στην αλληλοαποδοχή, στην συνεργασία και την αλληλεγγύη.

A. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Ζαβός Αλέξανδρος: «Παράνομη Μετανάστευση: Η Ελλάδα εγκλωβισμένη από τις Διεθνείς Συνθήκες».
2. Καρασσαβόγλου Α.Γ.: «Ο ρόλος της μετανάστευσης στην Ευρωπαϊκή αγορά εργασίας. Η περίπτωση της Ελλάδας».
3. Κοντιάδης Ξενοφών, Παπαθεοδώρου Θεόδωρος: «Η μεταρρύθμιση της μεταναστευτικής πολιτικής» (Εκδόσεις Παπαζήση).
4. Παύλου Μίλος: Από τη σειρά μελετών «Κέντρου Ερευνών Μειονοτικών Ομάδων», «Η Ελλάδα της Μετανάστευσης» (Εκδόσεις Κριτική).

B. ΜΕΛΕΤΕΣ – ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ – ΑΡΘΡΑ – ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

1. Sarris, Zografakis: «Οικονομικές διαστάσεις της μετανάστευσης».
2. Σειρά μελετών «Κέντρου Ερευνών, Μειονοτικών Ομάδων», «Η Ελλάδα της Μετανάστευσης» (Εκδόσεις Κριτική).
3. Ύπατη Αρμοσσία του Ο.Η.Ε. για τους πρόσφυγες: «Δεν είναι μόνο αριθμοί» και «Περάσματα».
4. Υπουργείο Εσωτερικών: Διεύθυνση Ιθαγένειας (στατιστικά στοιχεία)
5. EUROSTAT: Στατιστικές για τη μετανάστευση και τους μετανάστες.

Γ. ΝΤΟΚΥΜΑΝΤΕΡ

1. Κούλογλου Στ. «Βρωμοέλληνες».